

**AİLE HUKUKUNDAN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLERİN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE YERİNE
GETİRİLMEMESİ NEDENİYLE MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA****EXHEREDATION DUE TO SIGNIFICANT VIOLATION OF OBLIGATIONS
ARISING FROM FAMILY LAW**Ayşenur ŞAHİN CANER* [10.21492/inuhfd.1082979](https://doi.org/10.21492/inuhfd.1082979) **Makale Bilgi**Gönderi: 04/03/2022
Kabul : 05/12/2022**Anahtar Kelimeler**Mirasçılıktan Çıkarma,
Miras Hakkı,
Aile Hukuku.**Özet**

Mirasçılıktan çıkarma, mirasbırakana saklı paylı mirasçısını saklı payından tamamen veya kısmen mahrum etme imkânı veren ölüme bağlı tasarruftur. Türk/İsviçre Hukuk sistemlerinde mirasçılıktan çıkarmanın iki türü bulunmaktadır ki bunlardan ilki koruyucu mirasçılıktan çıkarma, ikincisi ise cezai mirasçılıktan çıkarmadır. Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlal edilmesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarılma için birtakım şartların gerçekleşmesi gerekir ki bu şartlar, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali, bu ihlalin hukuka aykırı olması ve saklı paylı mirasçının kusurlu olmasıdır. Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmediğinden bahsedebilmek için mirasçının fiilinin objektif olarak aile hukukundan doğan yükümlülükleri ihlal etmesi dışında bu fiil nedeniyle subjektif olarak da aile bağlarının kesilmesi şarttır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m.510 gereğince mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülükleri önemli ölçüde yerine getirmemişse mirasçılıktan çıkarılabilir. Mirasçılıktan çıkarma için çıkarma sebebinin ölüme bağlı tasarrufta açıkça gösterilmesi şart olduğundan, tasarrufta belirtilen genel ve soyut sebep mirasçılıktan çıkarma bakımından yeterli değildir.

Article Info Received: 04/03/2022
Accepted: 05/12/2022**Keywords**Exheredation,
Inheritance Right,
Family Law.**Abstract**

Exheredation is a testamentary disposition that gives the legator the right to deprive the heir of their hereditary portion fully or partially. In Turkish/Swiss legal systems, there are two types of exheredation, protective exheredation and criminal exheredation. In the case of significant violation of the obligations arising from family law, certain conditions must be met for exheredation, namely, that the violation of the obligations arising from the family law was significant, that the violation was unlawful, and that the heir with the hereditary portion is culpable. In order for the failure to fulfill to a significant extent the obligations arising from family law to be legally considered, apart from the fact that the act of the heir objectively violates the obligations arising from the family law, it is necessary for family ties with the culpable heir be cut off voluntarily due to this act. Pursuant to Article 510 of the TCC, the heir can be debarred from the inheritance if they have not substantially fulfilled their obligations arising from family law toward the legator or the family members of the legator. Since the reason for debarment must be clearly indicated for exheredation, the use of general and abstract reasons in the disposition is not sufficient for debarment.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.

*Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | **Cite As:** ŞAHİN CANER Ayşenur, "Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarma", İnÜHFD, 13(2), 2022, s.506-518. **İntihal** | **Plagiarism:** Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been controlled via a plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.

EXTENDED SUMMARY

Exheredation is a testamentary disposition that gives the legator the right to deprive the heir of their hereditary portion fully or partially. Exheredation, a death-related disposition in material terms due to its legal nature, has its legal basis in articles 510 to 513 of the Turkish Civil Code. Pursuant to Article 510 of the TCC, the inheritor may debar the heirs entitled to hereditary portion from inheritance in cases where said heirs have committed a felony against the legator or one of their relatives or have not substantially fulfilled their obligations under family law towards themselves or their family members.

In Turkish/Swiss legal systems, there are two types of exheredation, protective exheredation and criminal exheredation. Pursuant to Article 513 of the TCC, legators who have a certificate of insolvency may debar their descendants from inheritance for half of their hereditary portion under the condition that half be reserved for the born and future children of the person who has been debarred from the inheritance. As clearly understood from this provision, protective exheredation aims to protect the born and future children of the heir.

Criminal exheredation, which is accepted as the ordinary form of exheredation, is the deprivation of all or part of the hereditary portion of the heirs. Under Article 510 of the TCC, exheredation is only possible for heirs with a hereditary portion; pursuant to Article 505 of the TCC, criminal exheredation institution is only valid for heirs with a hereditary portion, descendants, mother and father, and the surviving spouse.

In the case of significant violation of the obligations arising from family law, certain conditions must be met for exheredation, namely, that the violation of the obligations arising from the family law was significant, that the violation was unlawful, and that the heir with the hereditary portion is culpable. In order for the failure to fulfill to a significant extent the obligations arising from family law to be legally considered, apart from the fact that the act of the heir objectively violates the obligations arising from the family law, it is necessary for family ties with the culpable heir be cut off voluntarily due to this act. It is important to note here that the judge to be responsible for determining whether the act materially violates these obligations or not must take into account all the characteristics of the concrete case and must also preserve the personality rights of the heir.

In order for the heir to be exheredated due to material breach of the obligations arising from family law, the heir's act must be unlawful, and the heir must be culpable. However, if the fault of the legator is more severe than the breach committed by the heir in terms of the reason for exheredation and/ or if the legator does not allow the heir to fulfill their obligations arising from family law, then exheredation cannot be applied; in the case it is concluded that both parties are equally at fault, the disposition of exheredation should be deemed invalid. Similarly, if the act of the heir is not in contradiction with law, in other words, if there is a reason that eliminates the illegality, the heir cannot be debarred from inheritance due to material breach of the obligations arising from family law.

Pursuant to Article 510 of the TCC, the heir can be debarred from the inheritance if they have not substantially fulfilled their obligations arising from family law toward the legator or the family members of the legator. For this reason, they cannot be debarred from the inheritance due to an act committed against people other than family members of the legator. The scope of the provision also includes other blood and in-law relatives, such as the spouse, children, parents, and adopted children, who make up the heir's family.

Since the reason for debarment must be clearly indicated for exheredation, the use of general and abstract reasons in the disposition is not sufficient for debarment. Since the clear specification of the ground for debarment is mandated in Article 512 of the TCC, it can be concluded that it is not possible to debar an heir from inheritance on the basis of a reason that has not yet occurred; in other words, the reason for exheredation must have occurred or at the very least, be presently occurring at the time of the disposition. Although grounds for exheredation cannot be made on the basis of a reason that has not yet occurred, it is possible to stipulate a dilatory or dissolving condition for exheredation.

Legator may completely or partially debar their heir with a testamentary disposition. Pursuant to Article 511/II of the TCC, unless legator has made any other dispositions, the descendants or legal heirs of the person who has been debarred from inheritance are still entitled to the share, of the heir debarred in the case the heir dies before the legator. In accordance with Article 511/III of the TCC, the descendant of the person who has been debarred from the inheritance may request their hereditary portion if that person (the heir) has died before the legator. Whether this situation will increase the disposition rate of legator or not is determined by whether the hereditary portion of the person debarred from the inheritance is the same or not.

Given that a legator who forgives the person they have debarred from inheritance is required to create a new testamentary disposition in order to eliminate this original disposition, the actual forgiveness conferred by the legator will not affect their original disposition unless the original exheredation is withdrawn and a new testamentary disposition is made, that is, unless the heir is forgiven with a new testamentary disposition.

Cancellation of testamentary dispositions is addressed in Article 557 and subsequent articles of the TCC. Pursuant to this provision, if the disposition is concluded at a time when the legator did not have the capacity to dispose, if the disposition is concluded as a result of error, deception, intimidation, or coercion, if the content of the disposition, the conditions to which it is connected, and the obligations are in violation of the law or morality, or if the disposition is concluded without complying with the forms stipulated in the law, a lawsuit can be filed for the annulment of the testamentary disposition.

Pursuant to Article 512/III of the TCC, if the legator has debarred the heir from hereditary portion of inheritance due to a clear mistake in the reason for the removal, the exheredation shall be invalid.

Since the exheredation of an heir without a justified reason violates the heir's entitlement to hereditary portion, the heir who has been debarred from the inheritance on this ground may, according to the provisions of Article 560 and subsequent articles of the TCC, file action for censure against the person or persons who benefit from the heir's debarment.

Since it is the legislator's duty to protect the rights of the heir with hereditary portion in terms of exheredation, and the main purpose of enabling the filing of the action for annulment and dismissal against the exheredation dispositions is to protect the heir entitled to hereditary portion.

In this sense, it is not possible for the creditors of heirs or the bankruptcy estate to open actions for cancellation and annulment.

I. GİRİŞ

Mirasçılıktan çıkarma, Türk Medeni Kanunu'nun Miras Hukuku kitabının ikinci bölümünün ikinci ayırımında mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü kapsamında B. "Mirasçılıktan Çıkarma" başlığı altında TMK m.510 ve devamında hükme bağlanmıştır. TMK m.510'da düzenlenen mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden biri de çalışmamızın esasını oluşturan ve TMK m.510/I/b.2'de hükme bağlanan mirasçının mirasbırakana veya mirasbırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarmadır.

İşbu çalışma kapsamında genel olarak mirasçılıktan çıkarma kavramı ve mirasçılıktan çıkarma türleri üzerinde durulduktan sonra, konumuzun esasını oluşturan ve esasen cezai mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden birini oluşturan mirasbırakan veya aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmemesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarma incelenecektir.

Çalışmada aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali nedeniyle mirasçılıktan çıkarmanın şartları, yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali, hüküm kapsamına giren aile üyelerine ilişkin açıklamalar yapıldıktan sonra mirasçılıktan çıkarmanın şekli, çıkarma sebebi, sebebin mirasçılıktan çıkarma tasarrufunun yapıldığı sırada bulunmasının şart olup olmadığı incelendikten sonra aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmemesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarmanın hükümleri ayrıntılı şekilde açıklanacaktır. Çalışma affin çıkarma tasarrufuna etkisi ve mirasçılıktan çıkarmanın hükümsüzlüğüne ilişkin açıklamalarla sonlandırılacaktır.

II. GENEL OLARAK MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA

A. Mirasçılıktan Çıkarma Kavramı

Mirasçılıktan çıkarma, mirasbırakana saklı paylı mirasçısını saklı payından tamamen veya kısmen mahrum etme imkânı veren ölüme bağlı tasarruftur¹. Hukuki niteliği itibarıyla maddi anlamda ölüme bağlı bir tasarruf olan² mirasçılıktan çıkarma, TMK m.510 ila 513'üncü maddeler arasında yasal dayanağını bulmuştur. TMK m.510 gereğince, mirasbırakan, mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işleyen veya mirasbırakana veya mirasbırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmeyen saklı paylı mirasçılarını mirasçılıktan çıkarabilir.

Mirasçılıktan çıkarma kurumunu izah edebilmek için yakından ilgili olduğu saklı pay kurumun anlaşılması gerekir. Saklı pay, yasal mirasçılardan bazılarının kanun tarafından tanınmış ve kural olarak mirasbırakanın üzerinde tasarruf etme yetkisi bulunmayan yasal miras payının belirli bir oranını ifade etmektedir. Türk Hukukunda saklı paylı mirasçılar; altsoy, anne, baba ve eştir³. Nitekim TMK m.505 hükmünde saklı paylı mirasçıların kimler olduğu numerus clausus (sınırlı sayı) ilkesine bağlı olarak düzenlenmekte ve TMK m.506 hükmünde de saklı yap oranları yer almaktadır. Kanun koyucunun saklı payı kabul etmesinin sebebi, mirasbırakan ile saklı paylı mirasçılar arasındaki yakın ve sağlam aile bağlarının bulunmasıdır ve bu kuvvetli bağ sebebiyle kanun koyucu, saklı paylı mirasçıların miras paylarının belirli bir oranını korumak istemiştir⁴. Ancak var olduğu kabul edilen bu kuvvetli bağın saklı paylı mirasçının kusurlu davranışları sebebiyle ortadan kalkması durumunda, mirasçının saklı payını korumanın kanun koyucunun amacına aykırılık teşkil edeceği şüphe götürmemektedir. Bu nedenle kanun koyucu, bazı hallerde saklı paylı mirasçıların mirasçılıktan çıkarılmasına imkân vermiştir⁵. Mirasçılıktan çıkarma yalnız saklı paylı mirasçılar bakımından söz konusu olduğundan⁶ mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarrufla saklı paylı mirasçısı olmayan

¹ WEIMAR, Peter: Die Gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Vergütungsfreiheit, Die Vergütungsarten, Die Verfügungsformen, Art 457-516 ZGB, BK-Berner Kommentar Band/Nr. III, 2009, Herausgeber Heinz Hausheer, Art. 477, N.1; BURGI, Klaus: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 3. Überarbeitete Auflage, 2016, Art. 477, N.1; ÇUBUKGİL, Rıza: "Mirasın Adi İskatın Mahiyeti ve Sebepleri", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, VII(3-4), 1950, s.441; TONGSİR, Ferih Bedii: "Mirasın İskat ve Mahrumiyet Müesseseleri Hakkında Düşünceler", Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2(2), 1958, s.249; BİRSEN, Kemal: Miras Hukuku, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1963, s.61; KÖPRÜLÜ, Bülent: Miras Hukuku Dersleri, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul, 1985, s.279; OĞUZMAN, Kemal: Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 6. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995, s.209; İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref: Miras Hukuku, Genişletilmiş 3. Bası, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye Yayınları, İzmir, 1995, s.290; ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s.142; DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut: Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku, 16. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s.204; EREN, Fikret/YÜCER AKTÜRK, İpek: Türk Miras Hukuku, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s.202; KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, Genişletilmiş 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2021, s.164; İMRE, Zahir/ERMAN, Hasan: Miras Hukuku, 15. Bası, Der Yayınları, İstanbul, 2021, s.246; SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay: Miras Hukuku, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s.428; ERSÖZ, Oğuz: "Mirasçılıktan Cezalandırıcı Çıkarma", Üyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 7(14), 2019, s.197; KAHVECİ, Nalan: "Alman Medeni Kanununda Saklı Paydan Uzaklaştırma Sebeplerine İlişkin Yapılan Değişiklikler ve İsviçre-Türk Hukuku ile Karşılaştırılması", Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8, 2013, s.1485; SARI FİDAN, Özlem: "Mirasçılık Sifatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı ile İlişkileri", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XIX(2), 2015, s.152; ZEYBEK, Seher Direnç: Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüğün Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarma, Aristo, İstanbul, 2021, s.3.

² ÇUBUKGİL, s.443; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202.

³ KAHVECİ, s.1483.

⁴ TUOR, Peter: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 13. Auflage, 2009, § 68 N.55a; ÖZTAN, s.143; DURAL/ÖZ, s.204,205; İMRE/ERMAN, s.246; mirasçılıktan çıkarma ile saklı pay arasındaki ilişkiye ilişkin ayrıntılı bilgi için bakınız, YAĞCI, Kürşad: Cezai Mirasçılıktan Çıkarma, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.20 vd..

⁵ DURAL/ÖZ, s.204,205; bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bakınız, YAĞCI, s.30 vd.; ANTALYA, Osman Gökhan /SAĞLAM, İpek: Miras Hukuku, Genişletilmiş 4. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s.253.

⁶ WEIMAR, Art. 477, N.2; KÖPRÜLÜ, s.280; OĞUZMAN, s.209; AYİTER, Nuşin/KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, Savaş Yayınları, Ankara, 1989, s.177; İNAN/ERTAŞ, s.290; İMRE/ERMAN, s.246; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202; SEROZAN/ENGİN, s.429.

bir yasal mirasçıya miras payı bırakmaması⁷ ya da saklı paylı mirasçının sadece saklı payı ile yetineceğinin öngörülmesi durumunda, yapılan bu tasarruf saklı paya ilişkin olmadığından, mirasçılıktan çıkarma değildir⁸.

Türk/İsviçre Hukuk sistemlerinde mirasçılıktan çıkarmanın iki türü bulunmaktadır. Bunlardan ilki doktrinde koruyucu mirasçılıktan çıkarma olarak adlandırılan ve TMK m.513'de hükme bağlanan borç ödemedен aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma; ikincisi ise TMK m.510'da hükme bağlanan ve doktrinde cezai mirasçılıktan çıkarma olarak adlandırılan mirasçılıktan çıkarmadır⁹. Çalışmanın bundan sonraki kısmında koruyucu mirasçılıktan çıkarma kısaca anlatıldıktan sonra, cezai mirasçılıktan çıkarma ayrıntılı şekilde açıklanacaktır.

B. Mirasçılıktan Çıkarmanın Türleri

1. Koruyucu Mirasçılıktan Çıkarma

Türk Medeni Kanunu m.513'de yasal dayanağını bulan koruyucu mirasçılıktan çıkarma, yalnız birinci zümre mirasçılar, diğer bir ifadeyle mirasbırakanın altsoyu bakımından uygulama alanı bulur.

TMK m.513 gereğince, mirasbırakan, hakkında borç ödemedен aciz belgesi bulunan altsoyunu, saklı payının yarısı için mirasçılıktan çıkarabilir ancak, bu yarıyı mirasçılıktan çıkarılanın doğmuş ve doğacak çocuklarına özgülemesi şarttır. İşbu hükümden de açıkça anlaşılacağı üzere koruyucu mirasçılıktan çıkarma mirasçının doğmuş ve doğacak çocuklarını korumayı amaçlamaktadır¹⁰. Cezai mirasçılıktan çıkarmadan farklı olarak koruyucu mirasçılıktan çıkarma, mirasçının cezalandırılması amacıyla değil, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyunu koruma amacıyla yapılır¹¹.

2. Cezai Mirasçılıktan Çıkarma

Mirasçılıktan çıkarmanın olağan şekli olarak da kabul edilen¹² cezai mirasçılıktan çıkarma, saklı paylı mirasçılarının saklı paylarının tamamı veya bir bölümünden yoksun bırakılmasıdır. Türk Medeni Kanunu m.510 gereğince, mirasçılıktan çıkarma yalnız saklı paylı mirasçılar bakımından mümkün olduğundan; cezai mirasçılıktan çıkarma kurumu sadece TMK m.505 gereğince saklı paylı mirasçılar, altsoy, ana ve baba ile sağ kalan eş bakımından geçerlidir¹³. Bu sayılanlar dışında kalan kişiler bakımından mirastan çıkarma değil; mirastan yoksun bırakılmadan bahsedilir¹⁴.

Mirasbırakanın mirasçısını, mirasçılıktan çıkarabilmesi için kanunda sayılan sebeplerden birinin gerçekleşmesi şarttır. Türk Medeni Kanunu m.510 uyarınca saklı paylı mirasçının mirasçılıktan çıkarılma sebeplerinden ilki, saklı paylı mirasçının mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemesidir (TMK m.510/b.1). Öncelikle ifade edilmesi gerekir ki hükümdе yer alan ağır ifadesi ceza hukuku anlamında kullanılmadığından, hukuk hâkimi işlenen suçun ağır olup olmadığına ceza hukuku kurallarıyla bağlı olmaksızın karar verecek; suçun ağır olup olmadığına karar verirken fiilin aile bağlarına olan etkisi, bu fiil nedeniyle aile bağlarının kopup kopmadığını araştırarak hüküm tesis edecektir¹⁵. TMK m.510/b.1 gereğince, bu sebeple mirasçının mirasçılıktan çıkarılabilmesi için mirasbırakan veya mirasbırakanın yakınlarına karşı ağır bir suç işlenmesi gerekir. Yakın kavramının içine mirasbırakanın ana

⁷ EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202; ANTALYA/SAĞLAM, s.253.

⁸ TUOR, § 68 N.58; DURAL/ÖZ, s.205; HATEMİ, Hüseyin: Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.124; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202.

⁹ Mirasçılıktan çıkarma, İsviçre Medeni Kanunu ZGB 477 ve devamı maddelerinde hükme bağlanmıştır. İsviçre Medeni Kanunu'nda koruyucu ve cezai olmak üzere iki tür mirasçılıktan çıkarma düzenlenmiştir, WILDISEN, Christoph: CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht Auflage 2 Jahr 2012, Herausgeber Peter Breitschmid, Alexandra Rumo-Jungo, Art 477, No:1; TUOR, § 68 N.57.

¹⁰ Koruyucu mirasçılıktan çıkarmaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bakınız, AYİTER/KILIÇOĞLU, s.183; İNAN/ERTAŞ, s.298 vd.; HATEMİ, s.122,123; KOCAĞA, Köksal: "Borç Ödemedен Aciz Sebebiyle Mirasçılıktan Çıkarma", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 2005, s.84; YAĞCI, s.63 vd.; ANTALYA/SAĞLAM, s.261 vd..

¹¹ WEIMAR, Art. 477, N.3; BİRSEN, s.66; KOCAĞA, s.84; KILIÇOĞLU, s.177; ANTALYA/SAĞLAM, s.261; ayrıntılı bilgi için bakınız, YAĞCI, s.63 vd.; ZEYBEK, s.34.

¹² AYİTER/KILIÇOĞLU, s.177; İMRE/ERMAN, s.247; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202.

¹³ EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202; ANTALYA/SAĞLAM, s.253.

¹⁴ HATEMİ, s.124; YAĞCI, s.94.

¹⁵ Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bakınız, TUOR, § 68 N.59,60; BİRSEN, s.62; KÖPRÜLÜ, s.282,283; İNAN/ERTAŞ, s.293; AYİTER/KILIÇOĞLU, s.178; OĞUZMAN, s.210; İMRE/ERMAN, s.248,249; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.203; ANTALYA/SAĞLAM, s.255; EMRAH KULAKLI, "Yasal Bir Hakkın Kullanılması Cezai Mirasçılıktan Çıkarılma Sebebi Teşkil Eder Mi?", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(2), 2020, s.292,293; ZEYBEK, s.38,39; Yargıtay 3.HD., 30.11.2015, E.2015/11678, K.2015/19101'de "... Ağır suçtan amaç, mirasbırakanın şahsiyet haklarına, beden tamlığına, mamelekine yönelik, onunla aile bağlarının kopuşunu gösteren hukuka aykırı bir fiildir. Buradaki ağır terimi, hukuk hakimine yönelik olup, hakim suçun ağır olup olmadığına ceza hukuku kurallarıyla bağlı olmaksızın karar verir. Başka bir deyişle kanun koyucu, burada fiilin niteliğine değil de sonucuna önem verdiği için hakim, suçun ağır olup olmadığına, fiilin aile bağıni koparacak nitelikte olup olmadığı ve fiilen de koparmış olup olmadığını araştırarak sonucuna göre karar verecektir. Koparacak nitelikte olmasından kasıt, suçun objektif olarak aile bağıni koparacak nitelikte olmasıdır. Fiilen koparmış olması da sübjektif unsur olup somut olayda aile bağıni koparmış olmasıdır..." şartlarını aramıştır, <https://legalbank.net/> (Erişim:10.01.2022); İsviçre Federal Mahkemesi de ağır bir suçun işlenip işlenmediği hususunun tespitinde değerlendirmenin özel hukuk kurallarına göre yapılması yönünde karar vermiştir BGE 73 II 213. Başka bir kararda İsviçre Federal mahkemesi ağır bir suç teşkil etmeyen davranışların aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlal edebileceği yönünde karar vermiştir BGE 76 II 271.

babası, eşi, çocukları gibi aile üyeleri gibi yakını olarak değerlendirilebilecek dost ve arkadaşlarının da gireceği doktrinde kabul edilmektedir¹⁶.

Çalışmamızın esasını cezai mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden mirasbırakan veya aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmemesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarma oluşturduğundan, çalışmanın bundan sonraki kısmında bu sebep ayrıntılı şekilde incelenecektir.

III. AİLE HUKUKUNDAN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLERİN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE YERİNE GETİRİLMEMESİ NEDENİYLE MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA

A. Genel Olarak

Cezai mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden ikincisi çalışmamızın esasını oluşturan ve TMK m.510/b.2’de hükme bağlanan, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmemesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarmadır. Mirasbırakanın saklı paylı mirasçısını aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmemesi sebebiyle mirasçılıktan çıkarması TMK m.510/b.2’de “Mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemişse” şeklinde hükme bağlanmıştır.

Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlal edilmesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarılma için birtakım şartların gerçekleşmesi gerekir. Bu şartlar, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali, bu ihlalin hukuka aykırı olması ve saklı paylı mirasçının kusurlu olmasıdır¹⁷. Önemli nedeniyle çalışmanın bundan sonraki kısmında bu şartlardan her biri ayrıntılı şekilde ele alınacaktır.

B. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarmanın Şartları

1. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde İhlali

a. Genel Olarak

Mirasbırakan aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlal edilmesi durumunda saklı paylı mirasçısını mirasstan çıkarabilir¹⁸. Mirasçının aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali sebebiyle mirasçılıktan çıkarılabilmesi için yükümlülüklerin aile hukukundan doğması şart olduğundan, aile hukuku dışında kalan sebeplerle ya da ahlaki veya dini yükümlülüklerin ihlali sebebiyle mirasçının mirasçılıktan çıkarılması mümkün değildir¹⁹.

Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlalinden bahsedebilmek için doktrinde bu şartın objektif ve sübjektif unsurları ihtiva etmesi gerektiği kabul edilmektedir²⁰. Bu nedenle çalışmanın bundan sonraki kısmında işbu unsurlara yer verilecektir.

b. Objektif Unsur

Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlali bakımından objektif unsur ile kastedilen, saklı paylı mirasçının davranışının objektif olarak aile bağlarını koparacak mahiyette olmasıdır²¹. Hangi davranışların aile hukukundan doğan yükümlülükleri önemli ölçüde ihlal ettiği hususunda kesin kriter koymak mümkün olmamakla birlikte, doktrinde, evlilik birliğine, anne baba ve çocukların karşılıklı yükümlülüklerine ve aile birliğine ilişkin bütün yükümlülüklerin bu kapsamda olduğu kabul edilmektedir²². Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin sadece mirasbırakana karşı değil, onun aile üyelerine karşı da ihlal edilmesi de mirasçılıktan çıkarma sebebi teşkil etmektedir. Bu ihlal doğrudan olabileceği gibi dolaylı da olabilir²³. Burada önemle üzerinde durulması gereken husus, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali bakımından herhangi bir ölçüt vermek zor olsa da ihlalin önemli olup olmadığı değerlendirilirken, mirasstan çıkarmayı haklı kılacak derecede olup olmadığı dikkate alınması gerektiğidir. Bu nedenle ihlalin önemli olmadığı, diğer bir ifadeyle mirasçılıktan çıkarmayı haklı kılmayacağı durumlarda mirasçılıktan çıkarma sebebinin varlığı kabul edilmemelidir²⁴.

c. Sübjektif Unsur

Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlalinde sübjektif unsur ise işbu fiilin sübjektif olarak da aile bağlarını koparmış olmasıdır²⁵. Bu duruma örnek olarak doktrinde her ne kadar eşlerden birinin zina fiilini işlemesi objektif olarak aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali olarak kabul edilse de zina fiile rağmen evlilik birliğinin devam ediyor olması ihtimalinde, diğer bir ifadeyle zina fiiline

¹⁶ BİRSEN, s.63; OĞUZMAN, s.211; İMRE/ERMAN, s.249; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.203; ANTALYA/SAĞLAM, s.255; SEROZAN/ENGİN, s.432; YAĞCI, s.103 vd.

¹⁷ WILDISEN, Art. 477, N.4.

¹⁸ WEIMAR, Art. 477, N.11; ÇUBUKGİL, s.454; DURAL/ÖZ, s.208; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.203,204; KILIÇOĞLU, s.170; KULAKLI, s.295; YAĞCI, s.165,166.

¹⁹ WEIMAR, Art. 477, N.7; WILDISEN, Art 477, N.4; ANTALYA/SAĞLAM, s.256.

²⁰ WEIMAR, Art. 477, N.6 vd.

²¹ WEIMAR, Art. 477, N.13; ÖZTAN, s.146; ANTALYA/SAĞLAM, s.257.

²² WEIMAR, Art. 477, N.6; WILDISEN, Art 477, N.4; yazar bu bağlamda ZGB 159 II/III, ZGB 272, 276 ve ZGB 328 hükümlerini aile hukukundan doğan yükümlülükler kapsamında olduğunu kabul etmektedir.

²³ WEIMAR, Art. 477, N.8.

²⁴ WEIMAR, Art. 477, N.11; YAĞCI, s.187.

²⁵ ÖZTAN, s.146; YAĞCI, s.188.

rağmen aile bağlarının kopmaması durumunda subjektif unsur gerçekleşmediğinden eşin mirasçılıktan çıkarılmasının mümkün olmayacağı ifade edilmiştir²⁶.

Doktrinde de isabetli şekilde ifade edildiği üzere, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin aile ilişkilerini etkileyip etkilemediği belirlenirken ihlale maruz kalan kişinin ve diğer aile üyelerinin bu fiil karşısındaki tutumları da dikkate alınmalıdır²⁷. Bu nedenle sürekli iletişim halinde olan mirasbırakan ile mirasçı arasındaki ilişki ile daha mesafeli olan kişiler arasındaki ilişki farklı değerlendirmeye tabi tutulmalı ve fiilin aile bağlarını koparıp koparmadığı buna göre belirlenmelidir²⁸.

d. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde İhlali Olarak Kabul Edilen Haller

i. Genel Olarak

Doktrinde TMK m.364'de hükme bağlanan nafaka borcunun yerine getirilmemesinin, TMK m.322'de soybağı hükümleri arasında düzenlenen ana, baba ve çocuğun ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde birbirlerine yardım etme, saygı ve anlayış gösterme ve aile onurunu gözetme yükümlülüklerine aykırı davranışlarının, eşlerin birbirlerine karşı TMK m.185'te yasal dayanağını bulan sadakat yükümlülüklerini ihlal etmelerinin, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlal edeceği kabul edilmektedir²⁹. Buna karşılık doktrinde tanıklıktan kaçınma hakkı olan bir hısımin kaçınma hakkını kullanmayarak mirasbırakan aleyhine doğru tanıklık yapmasının ilke olarak mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturmayacağı isabetli şekilde ifade edilmiştir³⁰. Benzer şekilde evlilik devam ederken yaşanan uyumsuzluklar, evlilikte görev ihlalleri ve boşanma davası açılması mirasçılıktan çıkarma bakımından haklı sebep oluşturmayacaktır³¹. Mirasçının iş ilişkisinde mirasbırakana zarar vermesi de mirasçılıktan çıkarma bakımından yeterli sebep kabul edilmemiştir³². Doktrinde nafaka yükümlülüğüne uymayan ve hatta bu yükümlülüğün yerine getirilmesi için icraya verilen mirasbırakanın bu sebeple mirasçısını mirastan çıkaramayacağı, mirasçının bu davranışının anayasal teminat altına alınması nedeniyle kabul edilmiştir. Benzer şekilde mirasbırakanın vesayet altına alınması için talepte bulunan mirasçının bu sebeple mirastan çıkarılması da mümkün olmamalıdır³³.

Burada önemle üzerinde durulması gereken husus, örnekleyici olarak sayılan bu yükümlülüklerin ihlalinin ne zaman önemli ölçüde sayılacağıdır. Önemli ölçüde ihlal bakımından somut olayın özellikleri ve ailenin kendine özgü yapısı dikkate alınmak suretiyle somut olayda yükümlülüklerin ihlalinin önemli ölçüde olup olmadığı belirlenmesi hâkimin takdirine bırakılmalıdır³⁴. Doktrinde takdir yetkisini kullanırken “*kişisel hürriyet alanı*” seçimleri ile “*aile hukuku vazifelerinin ağır ihlali*” kavramlarını göz önünde bulunduran hâkimin, somut olay adaletine uygun bir karar vermesi gerektiği isabetli şekilde ifade edilmiştir³⁵. Kanaatimizce de takdir yetkisini kullanan hâkimin mirasçının fiilin aile hukukundan doğan yükümlülükleri önemli ölçüde ihlal edip etmediğine karar verirken mirasçının kişilik haklarını da göz önünde bulundurması gerekmektedir. Benzer şekilde hâkim mirasçının içinde bulunduğu durum ve koşulları, eğitimi, işi, yaşı, ekonomik durumu gibi hususları da dikkate almak suretiyle karar vermelidir.

ii. Güncel Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi

Yargıtay kararına konu uyumsuzlukta³⁶ ilk derece mahkemesi yurt dışında okutulan ve rahat bir hayat süren mirasçının ticari hayatında başarılı olamaması nedeniyle ailesinin yanından ayrıldığını ve ailesinin onaylamadığı bir evlilikten sonra boşandığını ve sonrasında nikahsız olarak eski eşiyle birlikte yaşadığını, tenkis davası açan mirasçının mirasbırakan babasına ve öz annesine karşı ziyaret etmeme, hatırı sormama ve toplumun genel kabulü dışında ailenin onurunun ihlali olarak değerlendirilen nikahsız birlikte yaşama gibi eylemler ile ailesine karşı olumsuz ifadeler kullanmasının TMK m.510'da belirtilen koşulların gerçekleşmesine sebep olması ve vasiyetnamede belirtilen mirasçılıktan çıkarma sebeplerinin davalı tarafından ispatlanması nedeniyle açılan tenkis davasının reddine karar vermiştir. İlk derece mahkemesi kararına karşı davacı vekili istinaf yoluna gitmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi ise ilk derece mahkemesi

²⁶ ÖZTAN, s.146; Oğuz ERSÖZ, Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Boşanma, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s.267; benzer şekilde WEIMAR, Art. 477, N.14'de mirasbırakanın, oğlunun sadakatsizliğinin eşi tarafından önemsenmemesi durumunda onu bu sebeple mirasçılıktan çıkarmanın mümkün olamayacağı ifade edilmiştir.

²⁷ WEIMAR, Art. 477, N.11.

²⁸ WEIMAR, Art. 477, N.12.

²⁹ DURAL/ÖZ, s.207,208; İMRE/ERMAN, s.50; KAHVECİ, s.1491,1492; ERSÖZ, s.224; KULAKLI, s.295; ZEYBEK, s.40,41; İsviçre Federal Mahkemesi kocası ve çocuklarını terk ederek sevgilisi ile kaçan mirasçı bakımından mirasçılıktan çıkarma sebebinin gerçekleştiğini kabul etmiştir, BGE 46 II 9.

³⁰ WEIMAR, Art. 477, N.7; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.205; İsviçre Federal Mahkemesi de BGE 72 II 338 kararında mirasbırakan aleyhine tanıklık etme hususunda yasal bir zorunluluk olmamasına rağmen mirasbırakan aleyhine tanıklık yapan mirasçı bakımından mirasçılıktan çıkarma sebebinin gerçekleşmediği yönünde karar vermiştir.

³¹ BURGI, Art. 477, N.2.

³² TUOR, § 68 N.62. Kanaatimizce ticari hayatın olağan sonucu olarak mirasçının iş ilişkilerinde mirasbırakana zarar vermesi mirasçılıktan çıkarma bakımından yeterli sebep kabul edilmemekle birlikte; mirasçının kasten mirasbırakana zarar vermesi durumunda mirasçılıktan çıkarma bakımından yeterli sebebin oluştuğu kabul edilmelidir.

³³ KULAKLI, s.299 vd..

³⁴ ÖZTAN, s.146; HATEMİ, s.125; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.204; KAHVECİ, s.1488.

³⁵ HATEMİ, s.125; yazar bu konuda Batı'da varılan sonuç ve uzlaşımının bizim hukukumuz bakımından aynen kabulü mümkün olmamakla birlikte, bu hususa ilişkin takdir yetkisini kullanacak hakime objektif kıstas koymanın kolay olmadığını, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlal edilip edilmediğine karar verecek olan hakimin TMK m.23/2 ve kişi özgürlüğünün anayasal korunmasına ilişkin hususları da göz önünde bulundurması gerektiği ayrıca yükümlülüğün ihlal edilip edilmediğinin tespitinde yakınlık derecesi, mirasçının küçük olup olmaması da göz önünde bulundurulmak suretiyle somut olay adaletine uygun bir sonuca varılması gerektiğini ifade etmiştir, HATEMİ, s.125.

³⁶ Yargıtay 3.HD., 26.01.2021, E.2019/5571, K.2021/471, <https://legalbank.net/> (Erişim:09.01.2022).

tarafından gerekçede gösterilen mirasçılıktan çıkarma sebeplerinin davacı davranışlarının ve durumların, davacının kişilik özelliklerinden, kuşak farkından hatta anne-baba tarafından yurt dışı eğitimi sonucu edinilen farklı kültür kazanımlarından kaynaklandığını, evlilik kararının ve evliliğin sona ermesinden sonra boşandığı eşiyle birlikte yaşama iradesinin yetişkin bir insan olan davacıya ait olduğunu, ailesinden uzaklaşan murisin davranışlarında davacının annesinin tutum ve davranışlarının önemli ölçüde etkisi olduğunu, ayrıca murisin bu olayları düzeltmeye yönelik çaba sarf ettiğinin ispatlanamaması nedeniyle murisin kusurlu davranışı ile çıkarmaya sebep olduğu bu nedenle ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak, tenkis davası olarak davaya devam edilmek üzere dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. İşbu karar davacı vekilince temyiz edilmiş ve Yargıtay, mirasçının anne ve babasının rızası dışında evi terk ettiği, dönmesi için haber gönderilmesine rağmen eve dönmediği; tanımadıkları birisi ile ailesine haber vermeksizin evlendiği; mirasbırakanın ağır hastalığa yakalandığı haberi gönderilmesine rağmen ona bakmayacağını, ilgilenmeyeceğini ve eve gelmeyeceğini bildirdiği, bayramlarda ve diğer önemli günlerde ailesini ziyaret etmediği, telefonla aramadığı, boşandığı eşi ile birlikte nikahsız yaşadığı, son dönemde yapılan rica ve minnetler ile zoraki eve geldiği ancak yabancı gibi davrandığı, kiracılarına özel hayatları ile ilgili birtakım şeyler anlattığı; anne ve babasını kötü insanlar olarak göstermesi nedeniyle ailevi görevlerini ağır bir şekilde ihlal ettiği gerekçesiyle mirasçılıktan çıkarıldığı ve dava konusu vasiyetnameler ile mirasbırakanın davacı kızını mirastan çıkarma sebebi olarak ileri sürdüğü vakaların mirasçılıktan çıkarma sebebi sayılabilecek nitelik ve nicelikte olduğu, davacının anne ve babası olan mirasbırakana karşı mükellef olduğu aile hukukundan doğan yükümlülüklerini büyük ölçüde ve kusurlu davranışlarla yerine getirmede gözetilerek karar vermesi gerekirken; yanlıgılı değerlendirme ile karar verilmiş olmasını usul ve yasaya aykırı bulmuştur.

Kanaatimizce işbu uyuşmazlığa ilişkin olarak ilk derece mahkemesi gerekçesinde zikredilen mirasçının ailesinin onaylamadığı bir evlilik yaptıktan sonra boşandığı eşiyle nikahsız yaşaması ve bu hususun ailenin onurunu ihlal eden bir davranış olarak nitelendirilmesi ve dolayısıyla mirasçılıktan çıkarma sebebi olarak değerlendirilmesi isabetli değildir. Şöyle ki; aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli olarak ihlal edilip edilmediğini tespit edecek olan hakimin mirasçının kişilik haklarını da göz önünde bulundurarak, kişilik haklarına müdahale etmeyecek şekilde bir sonuca varması gerekir. Kararda bu durum göz ardı edilmiş ve ailesinin onaylamadığı bir evlilik yapan ve evlilik dışı birlikteliği olan mirasçı bakımından bu husus, mirasçılıktan çıkarılma sebepleri arasında değerlendirilmiştir ki kanaatimizce bu değerlendirme isabetli değildir ve mirasçının kişilik haklarına yapılan bir müdahale olarak kabul edilmelidir. Bölge Adliye Mahkemesi kararında ise ilk derece mahkemesi tarafından yapılan bu hatalı yorum ortadan kaldırılmış ve evlenme kararının ve evlilik bittikten sonra boşandığı eşiyle birlikte yaşama kararının mirasçıya ait olduğu isabetli şekilde ifade edilmiştir. Ancak Bölge Adliye Mahkemesi kararı gerekçesinde yer alan ve mirasçının ailesine karşı tutum ve davranışlarının mirasçının kişilik özelliklerinden, kuşak farkından ve yurt dışında aldığı eğitim neticesinde edindiği kültür kazanımlarından kaynaklandığına ilişkin değerlendirmesi isabetli değildir. Aile Hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlal edilip edilmediği tespit edilirken öncelikle bu davranışın objektif olarak aile bağlarını koparacak derecede önemli nitelikte olması şart olduğundan, somut olaya ilişkin yapılan bu değerlendirmenin isabetli olmadığı kanaatindeyiz. Aksinin kabulü aile bağlarını kuvvetlendirmek isteyen kanun koyucunun gerçek amacına aykırı olacaktır ki Yargıtay da isabetli şekilde mirasçının bu davranışlarının anne ve babası olan mirasbırakana karşı mükellef olduğu aile hukukundan doğan yükümlülüklerini büyük ve kusurlu olarak yerine getirmede ve sayılan sebeplerin mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturacağına karar vermiştir.

2. Saklı Paylı Mirasçının Kusuru

Mirasbırakanın bu sebeple mirasçılıktan çıkarılabilmesi için aile hukukundan doğan yükümlülüğün ihlalinin kusurlu olması şarttır³⁷. Diğer bir ifadeyle saklı paylı mirasçının aile hukukundan doğan yükümlülüklerini kusurlu davranışı ile ihlal etmesi gerektiğinden, somut uyuşmazlık bakımından mirasçının kusurunun bulunmadığı durumlarda mirasçılıktan çıkarma için aranan kusur şartı gerçekleşmeyeceğinden saklı paylı mirasçının mirasçılıktan çıkarılması mümkün olmayacaktır. Doktrinde mirasbırakanın aile üyelerini tanımadığı için onlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde ihlal eden mirasçının, kusuru söz konusu olmayacağından mirastan çıkarılamayacağı isabetli şekilde ifade edilmiştir³⁸.

Mirasçılıktan çıkarma sebebinin meydana gelmesinde mirasçı ve mirasbırakan kusurlu ve mirasbırakanın kusuru daha ağır ise mirasçılıktan çıkarmayı öngören ölüme bağlı tasarrufu geçersiz kabul etmek gerekir³⁹. Hatta doktrinde mirasbırakan ve mirasçının kusurlarının eşit olması ihtimalinde dahi tasarrufu geçersiz saymanın isabetli olacağı ifade edilmiştir⁴⁰. Kanaatimizce de çıkarma sebebi bakımından mirasbırakanın kusuru mirasçının kusurundan daha ağır ise, örneğin, mirasbırakan mirasçının aile hukukundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmesine imkân vermiyorsa bu durumda mirastan çıkarılma söz konusu olmamalıdır. Somut olay bakımından her iki tarafın da eşit oranda kusurlu olduğu kanaatine varan hâkimin mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu geçersiz sayması kanaatimizce de yerinde olacaktır. Kanaatimizce saklı paylı mirasçının haklı bir sebep olmaksızın mirasbırakan ile hiçbir şekilde görüşmemesi;

³⁷ WEIMAR, Art. 477, N.12; BURGI, Art. 477, N.5; KÖPRÜLÜ, s.284; AYİTER/KILIÇOĞLU, s.178; OĞUZMAN, s.211; İMRE/ERMAN, s.251; DURAL/ÖZ, s.208; ERSÖZ, s.227; YAĞCI, s.180.

³⁸ WEIMAR, Art. 477, N.8.

³⁹ WEIMAR, Art. 477, N.12; ÖZTAN, s.154.

⁴⁰ ÖZTAN, s.154.

bilerek ve isteyerek mirasbırakandan uzak durması veya hiçbir şekilde onunla ilişki kurmaması da saklı paylı mirasçıya kusur olarak isnad edilmeli ve bu sebeple saklı paylı mirasçı, mirasçılıktan çıkarılabilmelidir.

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Mirasçının aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli şekilde ihlal etmesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarılabilmesi için mirasçının fiilinin hukuka aykırı olması gerekir⁴¹. Mirasçının davranışının ahlaka aykırı olması veya mirasbırakanın isteklerini karşılamaması mirasçılıktan çıkarma bakımından yeterli değildir⁴². Bu anlamda fiil hukuka aykırı değilse, diğer bir ifadeyle hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep varsa mirasçı, aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali sebebiyle mirasçılıktan çıkarılamaz.

C. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarmada “Aile Üyeleri” nin Kapsamı

Türk Medeni Kanunu m.510 gereğince mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülükleri önemli ölçüde yerine getirmemişse mirasçılıktan çıkarılabilir. Bu nedenle saklı paylı mirasçı, mirasbırakanın aile üyeleri dışında kalan kişilere karşı işlemiş olduğu fiil nedeniyle mirasçılıktan çıkarılamayacaktır⁴³.

Türk Medeni Kanunu m.510/b.1’de mirasçılıktan çıkarma sebebi olarak suç teşkil eden fiilin “*mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarına karşı*” işlenmesini arayan kanun koyucu, TMK m.510/b.2’de çıkarma sebebinin mirasbırakan veya onun aile üyelerine karşı işlenmesini aramıştır. TMK m.510/b.2’de hükme bağlanan aile üyelerinin kapsamına kimlerin girdiği tartışmalı olmakla birlikte; doktrindeki hâkim görüş kan hısımları, eş ve evlatlığın bu kapsama girdiği yönündedir⁴⁴. Bu hususta ileri sürülen diğer bir görüş ise aile üyeleri kavramına nişanlı ve kayın hısımlarının da dahil edilmesini savunmaktadır⁴⁵. Bu hususta doktrinde ileri sürülen son görüş ise TMK m.510/b.2 kapsamını ikinci görüştekiler kadar genişletmenin kanun koyucunun amacına ters düşeceğini; bu nedenle aile kavramının eş, kan hısımları ve evlatlık ile sınırlandırılmasının isabetli olacağını ifade ettikten sonra mahiyeti gereği nişanlıyı da bu kapsama almanın ancak kayın hısımlarının aile üyesi kapsamına girmeyeceğini kabul etmenin daha isabetli olacağını ifade etmiştir⁴⁶.

Kanaatimizce TMK m.510/b.1’de “yakın” ifadesini kullanan kanun koyucu, bilinçli bir şekilde TMK m.510/b.2’de “aile üyeleri” ifadesini kullanmıştır. Bu nedenle hükmün kapsamına onun ailesini oluşturan eşi gibi TMK m.17’de hükme bağlanan kan hısımları ile TMK m.18’de hükme bağlanan kayın hısımları, evlatlığı ve nişanlısı da girmektedir.

D. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarmanın Şekli

Türk Medeni Kanunu m.510 gereğince mirasbırakan saklı paylı mirasçısını ancak yapacağı bir ölüme bağlı tasarruf ile mirasçılıktan çıkarabilir. Mirasbırakanın yapacağı ölüme bağlı tasarruf, mirasçılıktan çıkarmanın bağlayıcı olmayan maddi anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olması sebebiyle vasiyetnamedir. Mirasbırakanın bağlayıcı içeriğine girmeyecek şekilde miras sözleşmesi ile de saklı paylı mirasçısını mirasçılıktan çıkarması mümkündür⁴⁷. Ancak bu durumda mirasçılıktan çıkarmanın bağlayıcı olmayan niteliği sebebiyle, vasiyetname hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Diğer bir ifade ile mirasbırakan mirasçılıktan çıkarma iradesini miras sözleşmesi ile yapmış olsa dahi bu iradeyi her zaman tek taraflı irade beyanı ile geri alabilecektir⁴⁸.

E. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde İhlali Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarmada Sebep

1. Çıkarma Sebebinin Açıkça Gösterilmesi

Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali nedeniyle mirasçılıktan çıkarmanın geçerli olması için, çıkarma sebebinin ölüme bağlı tasarrufta açıkça gösterilmesi şarttır. TMK m.512/I gereğince, mirasçılıktan çıkarma, çıkarma sebebinin tasarrufta belirtilmesi kaydıyla geçerlidir⁴⁹. Doktrinde de isabetli şekilde ifade edildiği üzere kanun koyucunun çıkarma sebebinin tasarrufta aramasının nedeni

⁴¹ BURGI, Art. 477, N.5; İMRE/ERMAN, s.251.

⁴² BGE 106 II 304.

⁴³ WEIMAR, Art. 477, N.8; WILDISEN, Art 477, N.5; BURGI, Art. 477, N.2.

⁴⁴ ÖZTAN, s.146; KAHVECİ, s.1492; ERSÖZ, s.227; KULAKLI, s.295; ANTALYA/SAĞLAM, s.254, yazarlar nişanlı ve civar hısımların mirasbırakanın aile üyeleri kapsamına girmediğini ancak yakın olarak kabul edilmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir, ANTALYA/SAĞLAM, s.256.

⁴⁵ YAĞCI, s.154.

⁴⁶ DURAL/ÖZ, s.209.

⁴⁷ WEIMAR, Art. 477, N.16; BURGI, Art. 477, N.3; TONGSİR, s.254; İNAN/ERTAŞ, s.291; DURAL/ÖZ, s.206; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.205; WILDISEN, Art 477, N.5; ERSÖZ, s.230; YAĞCI, s.311,312; KAHVECİ, s.1488; SEROZAN/ENGİN, s.428; ANTALYA/SAĞLAM, s.254; ZEYBEK, s.45; doktrinde mirasçılıktan çıkarmanın tek taraflı bir tasarruf olması nedeniyle miras sözleşmesi ile yapılması gerektiği; yapılması halinde ise bu tasarruf miras sözleşmesinde düzenlenmesine rağmen mirasbırakanın tek taraflı olarak her zaman dönmesinin mümkün olduğu ifade edilmiştir, İMRE/ERMAN, s.251,252.

⁴⁸ BURGI, Art. 477, N.3; BİRSEN, s.61; KÖPRÜLÜ, s.280; OĞUZMAN, s.212; DURAL/ÖZ, s.204,205; KAHVECİ, s.1488.

⁴⁹ TUOR, § 68 N.64; DURAL, s.209; ÖZTAN, s.154; WILDISEN, Art 477, N.6; İMRE/ERMAN, s.252; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.207; ANTALYA/SAĞLAM, s.257; ERSÖZ, s.232; İsviçre Federal mahkemesi de mirasçılıktan çıkarmanın dayandığı somut gerekçelerin şüpheye yer vermeyecek şekilde açıkça ölüme bağlı tasarrufta belirtilmesinin şart olduğu yönünde karar vermiştir, BGE 52 II 116; Doktrinde mirasçılıktan çıkarma nedeninin vasiyetname dışı belgelere, delillere veya mahkeme kararlarına yapılan göndermeler sonucunda tereddüte mahal vermeyecek şekilde anlaşılması durumunda mirasçılıktan çıkarma nedeninin tasarrufta gösterilmiş olduğunun kabulü gerektiği ileri sürülmüştür, YAĞCI, s.320,321.

uyuşmazlık halinde hâkimin mirasçılıktan çıkarma sebebinin haklı olup olmadığının tespiti bakımından oldukça önem arz etmektedir⁵⁰. Mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufla mirasçılıktan çıkarma sebebinin yanlış nitelendirmesi, örneğin aile hukukundan doğan bir yükümlülüğün ihlalini suç olarak nitelendirmesi durumunda dahi bu nitelendirme hâkimi bağlamayacak, hakim doğru nitelendirmeyi yaparak davaya devam edecek; bu sebeple davayı reddedemeyecektir⁵¹.

Burada önemle üzerinde durulması gereken husus, tasarrufla belirtilen genel ve soyut sebebin mirasçılıktan çıkarma bakımından yeterli olup olmadığıdır. Bu hususa ilişkin doktrindeki hâkim fikir mirasçılıktan çıkarma sebebinin somut olarak gösterilmesinin şart olduğu yönündedir⁵². Bu nedenle “*aile görevlerini yerine getirmedi*” gibi bir sebebin genel ve soyut olması nedeniyle geçerli bir çıkarma sebebi olarak kabul edilemeyeceği ifade edilmelidir. Nitekim Yargıtay da çıkarma sebebinin açık olmasını, belirli bir eyleme, işleme ve davranışa dayanması gerektiğini ve sadece mirasçılıktan çıkardım, miras dışı bıraktım veya bana ilgi göstermedi gibi gerekçesiz sözlerin yeterli sayılmayacağını kabul etmiştir⁵³.

Her ne kadar ölüme bağlı tasarrufla çıkarma sebebinin açıkça gösterilmesi şart olsa da açıkça “*mirasçılıktan çıkarıyorum*” ifadesi yer almasa dahi, mirasbırakanın iradesinin tereddüte mahal vermeyecek şekilde saklı paylı mirasçısını mirasçılıktan çıkarma yönünde olduğunun anlaşılması durumunda, saklı paylı mirasçı mirastan çıkarılabilir⁵⁴.

Mirasçılıktan çıkarmanın geçerli olabilmesi için çıkarma sebebinin tasarrufla gösterilmesi şart olmakla birlikte, mirasçılıktan çıkarma sebebinin delillendirilmesi şart değildir. Ancak doktrinde sonradan ortaya çıkabilecek ihtilafların çözümü bakımından delillerin de tasarrufla eklenmesinin faydalı olacağı isabetli şekilde ifade edilmiştir⁵⁵.

Mirasçılıktan çıkarılan kimsenin itiraz etmesi durumunda, çıkarma sebebinin varlığını ispat yükü TMK m.512/II gereğince çıkarmadan yararlanan mirasçıya veya vasiyet alacaklısına düşecektir⁵⁶.

2. Sebebinin Mirasçılıktan Çıkarma Tasarrufunun Yapıldığı Sırada Bulunmasının Şart Olup Olmadığı Sorunu

Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde ihlali nedeniyle mirasçılıktan çıkarma bakımından önemle üzerinde durulması gereken diğer bir husus, mirasçılıktan çıkarma tasarrufu yapıldığı esnada mevcut olmamakla birlikte ileride ortaya çıkabilecek bir sebep bakımından mirasçılıktan çıkarmanın mümkün olup olmayacağıdır.

Bu hususa ilişkin doktrinde ileri sürülen fikirlerden ilkinde göre, TMK m.512/I gereğince mirasçılıktan çıkarma sebebinin tasarrufla gösterilmesi zorunlu olduğundan, mirasçılıktan çıkarma sebebinin önceden gerçekleşmesi şarttır⁵⁷ ve bu nedenle şarta bağlı olarak mirasçılıktan çıkarma mümkün değildir⁵⁸. Yine bu görüşü savunan yazarlara göre, mirasbırakanın şart olarak öngördüğü sebebin mirasbırakan ölmeden gerçekleşmesi durumunda mirasbırakan söz konusu kişiyi her zaman mirasçılıktan çıkarabileceğinden, mirasçılıktan çıkarmanın şarta bağlanması isabetli değildir⁵⁹. Bu hususta ileri sürülen diğer bir fikre göre ise henüz gerçekleşmemiş bir sebebin ileride gerçekleşme ihtimaline dayanarak şartlı mirasçılıktan çıkarma mümkündür. Bunun kabulü saklı paylı mirasçıların davranışlarında daha dikkatli olmalarını sağlayacağı gibi, mirasbırakanın sonradan ölüme bağlı tasarrufla yapma ehliyetini kaybetmesi ihtimalinde de mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma iradesinin gerçekleşmesine imkân verebilecektir⁶⁰.

Kanaatimizce burada mirasçılıktan çıkarma için TMK m.512’de açıkça çıkarma sebebinin gösterilmesi arandığından, henüz gerçekleşmemiş bir sebebe dayanarak mirasçılıktan çıkarmanın mümkün olmadığı, diğer bir ifadeyle çıkarma sebebinin en geç tasarrufla yapıldığı esnada var olması gerektiği sonucuna varılması daha isabetli olacaktır. Ancak önemle ifade olunmalıdır ki ölüme bağlı tasarrufla yapıldığı anda gerçekleşmiş bir çıkarma sebebinin varlığı halinde mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarmayı geciktirici veya bozucu şarta bağlamasının önünde herhangi bir yasal engel bulunmamaktadır. Kanaatimizce bu durumda, gerçekleşen sebebin geciktirici veya bozucu bir şarta bağlanmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir.

F. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarmanın Hükümleri

Mirasbırakan yapacağı bir ölüme bağlı tasarrufla mirasçısını tamamen mirasçılıktan çıkarabileceği gibi kısmen de çıkarılabilir⁶¹. Türk Medeni Kanunu m.511/I gereğince mirasçılıktan çıkarılan kimse, mirastan pay alamayacağı gibi tenkis davası da açamaz. Bu hüküm yalnız mirasçılıktan tam çıkarma hali için

⁵⁰ DURAL, s.209; ÖZTAN, s.154; İMRE/ERMAN, s.252; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.207; ERSÖZ, s.232.

⁵¹ TUOR, § 68 N.64; DURAL/ÖZ, s.211.

⁵² TUOR, § 68 N.64; DURAL, s.209; ÖZTAN, s.154; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.205; WILDISEN, Art 477, N.6; ANTALYA/SAĞLAM, s.258; YAĞCI, s.316,317; İsviçre Federal Mahkemesi mirasçının kötü yaşam tarzına sahip olmasını genel bir sebep olarak görmüş ve bu sebebi mirasçılıktan çıkarma için yeterli kabul etmemiştir. BGE 48 II 436.

⁵³ Yargıtay 3.HD., 04.04.2017, E.2016/3523, K.2017/4550, <https://legalbank.net/> (Erişim:10.01.2022).

⁵⁴ ANTALYA/SAĞLAM, s.258; Yargıtay 3.HD., 04.07.2012, E.2012/3661, K.2012/16811; Yargıtay 3.HD., 06.04.2017, E.2015/19402, K.2017/4866, <https://legalbank.net/> (Erişim:10.01.2022).

⁵⁵ İMRE/ERMAN, s.252; DURAL/ÖZ, s.211.

⁵⁶ HATEMİ, s.127; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.205; ANTALYA/SAĞLAM, s.257.

⁵⁷ TONGSİR, s.254; ERSÖZ, s.233.

⁵⁸ ANTALYA/SAĞLAM, s.258.

⁵⁹ ERSÖZ, s.233.

⁶⁰ WEIMAR, Art. 477, N.18; SEROZAN/ENGİN, s.433; YAĞCI, s.327.

⁶¹ OĞUZMAN, s.213; ÇUBUKGİL, s.444; İMRE/ERMAN, s.254; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.202; ANTALYA/SAĞLAM, s.259; YAĞCI, s.98; SARI FİDAN, s.152; ZEYBEK, s.92.

geçerlidir⁶². Mirasçılıktan kısmi çıkarma durumunda saklı paylı mirasçının sadece saklı payı azalacak, ancak mirasçılık sıfatı devam edecektir⁶³. Mirasbırakan, mirastan çıkardığı kişi lehine mal vasiyetinde de bulunabilecektir⁶⁴.

Türk Medeni Kanunu m.511/II gereğince, mirasbırakan başka türlü tasarrufta bulunmuş olmadıkça, mirasçılıktan çıkarılan kimsenin miras payı, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi mirasçılıktan çıkarılanın varsa altsoyuna, yoksa mirasbırakanın yasal mirasçılarına kalır. Bu hükmün zıt anlamından, mirasbırakanın mirasçılıktan çıkardığı saklı paylı mirasçının saklı payı üzerinde tasarrufta bulunma hakkının olduğu sonucuna varılmalıdır⁶⁵.

Türk Medeni Kanunu m.511/III gereğince mirasçılıktan çıkarılan kimsenin altsoyu, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi saklı payını isteyebilir. Bu durumun mirasbırakanın tasarruf oranını artırıp artırmayacağı mirasçılıktan çıkartılan kişi ile altsoyun saklı pay oranının aynı olup olmamasına göre belirlenir. Mirasçılıktan çıkartılan kişi ile altsoyun saklı pay oranları eşitse mirasbırakanın tasarruf nisabı artmaz; ancak mirastan çıkartılan kişinin saklı pay oranı altsoyun saklı pay oranından fazla ise mirasbırakanın tasarruf nisabında artış olur⁶⁶. TMK m.511/III'te kanun koyucu, yalnız mirasçılıktan çıkarılan kimsenin altsoyunun saklı payı talep edeceğini düzenlediğinden; mirasçılıktan çıkarılanın altsoyu ve onunla birlikte aynı zümrede başka mirasçılar yoksa, kanuni intikal gereği miras bir sonraki zümreye geçecektir. Ancak o zümredeki yasal mirasçılar, saklı paylı mirasçı olsalar dahi saklı pay korumasından yararlanamayacağından, terekenin tamamı tasarruf nisabına dahil olacaktır⁶⁷.

Mirasçılıktan çıkarmanın tasarruf nisabına etkisine ilişkin bu kurallar mirasçılıktan çıkartılan kimsenin mirasbırakandan önce ölmesi durumunda uygulama alanı bulmaz. Şöyle ki, bu durumda mirasçı olmama, mirasçılıktan çıkarma sebebine değil, mirasbırakandan önce ölme sebebine dayandığından; mirasbırakanın tasarruf nisabı mirasçının mirasbırakandan önce ölme durumuna göre hesaplanacak ve mirasçılıktan çıkarılanın saklı payı tasarruf nisabına eklenmeyeceği gibi mirasçılıktan çıkarılanın altsoyu ve birlikte mirasçı olduğu kişiler yoksa miras, bir sonraki zümreye geçecek ve oradaki mirasçılar saklı pay korumasından yararlanacaklardır⁶⁸.

G. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarılan Mirasçının Affının Çıkarmaya Etkisi

Türk Medeni Kanunu m.542'de mirasbırakanın vasiyetname için kanunda öngörülen şekillerden birine uymak suretiyle yeni bir vasiyetname yaparak önceki vasiyetnameden her zaman dönebileceği hükme bağlanmıştır. Burada önemle üzerinde durulması gereken husus, mirasbırakanın TMK m.542'de hükme bağlanan yola başvurmaksızın, diğer bir ifadeyle ölüme bağlı tasarruf yapmaksızın mirasçılıktan çıkardığı kişiyi affetmesinin mirasçılıktan çıkarmaya etki edip etmeyeceğidir. TMK m.578/II'de açıkça mirastan yoksunluğun mirasbırakanın affıyla ortadan kalkacağını düzenleyen kanun koyucu, mirastan çıkarılma bakımından herhangi bir düzenleme getirmemiştir⁶⁹.

Bu hususa ilişkin olarak doktrinde ileri sürülen ilk fikre göre, mirastan yoksunluk kendiliğinden hüküm ifade ettiğinden; diğer bir ifadeyle mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufu ile meydana gelmediğinden, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufu ile kurduğu mirasçılıktan çıkarma bakımından TMK m.578/II hükmünün kıyasen uygulanması mümkün değildir. Bu görüş taraftarlarına göre mirasçılıktan çıkardığı mirasçiyi affeden mirasbırakan, yapacağı ölüme bağlı tasarruf ile önceki tasarrufundan dönmek hakkına ve imkanına sahipken bunu yapmıyorsa mirasçılıktan çıkarmayı muhafaza etmek istemiştir⁷⁰. Bu nedenle mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufundan başka bir ölüme bağlı tasarruf ile geri dönmemesi durumunda, TMK'da mirastan yoksunlukta olduğu gibi af ile mirasçılıktan çıkarmanın ortadan kalkacağı düzenlenmediğinden, mirasçılıktan çıkarmanın fiili bir af ile ortadan kalkması mümkün olmayacak ve mirasbırakan sağlığında mirasçılıktan çıkardığı kimseyi affetmiş olsa dahi, mirasçılıktan çıkarma hüküm ifade edecektir⁷¹.

Bu hususta ileri sürülen diğer bir fikre göre ise TMK m.542'deki koşulları taşımayan af, mirasçılıktan çıkarmayı doğrudan ortadan kaldırmayacak ancak mirasçılıktan çıkarılan kişi TMK m.512/III'e göre tenkis davası açarak saklı payını isteyebilecektir. Bu görüş taraftarlarına göre, mirasbırakanın mirasçılıktan

⁶² DURAL/ÖZ, s.211; ANTALYA/SAĞLAM, s.258; YAĞCI, s.337; ZEYBEK, s.92,93.

⁶³ DURAL/ÖZ, s.211; YAĞCI, s.359; ZEYBEK, s.96; Yargıtay 3. HD., 04.04.2017, E.2016/3523, K.2017/4550'de "... İskat edilen şahsın iskatla mirasçılık sıfatı sona erer. Ancak, iskat mahfuz hissenin tamamına ilişkin olabileceği gibi bir kısmına ilişkin de olabilir. Miras hakkından tamamen iskat olunan kimse terekeden hisse talep edemeyeceği gibi tenkis davası dahi açamaz. Kısmi iskat halinde ise mirasçının mirasçılık sıfatı devam eder. Çünkü iskat haricinde kalan saklı payın bir kısmını bu mirasçı iktisap edecektir..." şeklinde karar vermiştir.

⁶⁴ WILDISEN, Art. 478, N.1; BURGI, Art. 477, N.4; Yargıtay 3.HD., 04.04.2017, E.2016/3523, K.2017/4550.

⁶⁵ TUOR, § 68 N.67; ÖZTAN, s.149; DURAL/ÖZ, s.212; ANTALYA/SAĞLAM, s.258; SEROZAN/ENGİN, s.430; İMRE/ERMAN, s.255; YAĞCI, s.361; ZEYBEK, s.93,94.

⁶⁶ WILDISEN, Art. 478, N.4; TUOR, § 68 N.67; DURAL/ÖZ, s.212; ÖZTAN, s.143; İMRE/ERMAN, s.255.

⁶⁷ DURAL/ÖZ, s.212,213; doktrinde isabetli şekilde kanunun lafzına uygun olan bu durumun adil olmadığı gibi mirasçılıktan çıkarmanın şahsi olduğu kuralına da aykırı olduğu, altsoyu dışındaki mirasçılarının da cezalandırılmasına hizmet ettiği, bu düzenlemenin saklı paylı mirasçının saklı payı elde etmesi kuralı ile de bağdaştırılmasının mümkün olmadığı bu nedenle mirasçılıktan çıkarma sebebiyle zümre atlanması halinde de bu zümrede bulunan saklı paylı mirasçılarının mirasçılıktan çıkartılanın altsoyu gibi korunmasının daha isabetli olacağı ifade edilmiştir, DURAL/ÖZ, s.213.

⁶⁸ DURAL/ÖZ, s.213.

⁶⁹ Doktrinde bu hususta kanun boşluğu bulunmadığı Uzmanlar Komisyonunda tartışılıp reddedilen bu hususa ilişkin olarak kanun koyucunun olumsuz bir çözüm kabul ettiğine ilişkin bkz. DURAL/ÖZ, s.216.

⁷⁰ İMRE/ERMAN, s.253; ANTALYA/SAĞLAM, s.261.

⁷¹ İNAN/ERTAŞ, s.298; ANTALYA/SAĞLAM, s.261; ZEYBEK, s.101-103.

çıkardığı kişiyi sağlığında affetmesi, kopmuş aile bağlarını yeniden kurmakta ve çıkarma sebebini ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle ölüm anında bulunması gereken mirasçılıktan çıkarma sebebi ortadan kalktığından ve mirasçılıktan çıkarılma sebebini ortadan kalkması TMK m.512/III gereğince mirasçılıktan çıkarılan saklı paylı mirasçıya tenkis davası açma hakkı verdiği için, mirasçılıktan çıkarılan kişinin tenkis davası açarak saklı payını almasına engel teşkil etmemelidir⁷².

Kanaatimizce TMK m.578/II hükmü istisnai bir hüküm olup yalnız mirastan yoksunluk bakımından uygulama alanı bulacağından; mirasçılıktan çıkarmada işbu hükmün kıyasen uygulanması mümkün değildir. Mirasçılıktan çıkardığı kimseyi affeden mirasbırakanın, işbu çıkarma tasarrufunu ortadan kaldırması için yeni bir ölüme bağlı tasarruf yapması şart olduğundan; sonraki ölüme bağlı tasarruf ile mirasçılıktan çıkarma tasarrufu geri alınmadıkça, diğer bir ifadeyle mirasçı yeni bir ölüme bağlı tasarruf ile affedilmedikçe, mirasbırakanın fiili affi mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu etkilememelidir.

H. Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüklerin Önemli Ölçüde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarmanın Hükümsüzlüğü

1. İptal Davası

a. Genel Olarak

Ölüme bağlı tasarrufların iptali TMK m.557 ve devamı maddelerinde hükme bağlanmıştır. İşbu hüküm gereğince, tasarruf mirasbırakanın tasarruf ehliyeti bulunmadığı bir sırada yapılmışsa; tasarruf yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucu yapılmışsa; tasarrufun içeriği, bağlandığı koşullar ve yüklemeler hukuka veya ahlaka aykırı ise veya tasarruf kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılmışsa ölüme bağlı tasarrufun iptali için dava açılabilir.

Mirasçılıktan çıkarılan saklı paylı mirasçı öncelikle ölüme bağlı tasarrufun iptaline ilişkin şekle aykırılık, ehliyetsizlik, irade sakatlığı, hukuka ve ahlaka aykırılık gibi genel sebeplere dayanarak mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma tasarrufunun iptalini isteyebilir. Bu durumda mirasbırakan iptal davası açarak mirastan çıkarmaya ilişkin yapmış olduğu tasarrufun iptalini isteyebilir⁷³. Mirastan çıkarılan mirasçının iptal nedenlerinden birine dayanarak mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu iptal ettirmesi durumunda, mirasbırakan başkaca bir tasarrufta bulunmadıkça, çıkarılan mirasçı yalnız saklı payını değil, tüm miras payını alacaktır⁷⁴.

b. Açık Yanılma Sebebiyle Geçersizlik

Türk Medeni Kanunu m.512/III uyarınca, mirasbırakan saklı paylı mirasçısını çıkarma sebebi hakkında düştüğü açık bir yanılma yüzünden mirasçılıktan çıkarmışsa, çıkarma geçersizdir. Önemle ifade edilmelidir ki, buradaki yanılma alelade bir yanılma değil; TMK m.512/III gereğince açık bir yanılma olmalıdır⁷⁵. Mirasbırakanın açık yanılması gerçekte var olmayan bir durum hakkında yanlış ve eksik bir düşünceye dayanmakta ve mirasbırakan bu nedenle söz konusu mirasçı hakkında bir çıkarma sebebini bulunduğu inancı ile mirasçısını mirasçılıktan çıkarmak istemektedir⁷⁶.

Hükümde yer alan “geçersiz” ifadesinin “iptal” olarak anlaşılması gerektiğinden, mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma sebebi hususunda açıkça yanılması halinde, mirasçılıktan çıkarma iptal edilebilecektir⁷⁷. Bu durumda mirasçının çıkarılma sebebini mevcut olmadığını ve mirasbırakanın bu durumu bilmediğinin ispatı gerekir. Mirasbırakanın açık yanılma yüzünden mirasçılıktan çıkarıldığını ispat eden mirasçı, sadece saklı payını değil; yasal miras payının tamamını alacaktır⁷⁸.

Doktrinde mirasbırakanın yanılması sebebiyle iptal davasını mirastan çıkarılan mirasçının, bu çıkarmadan yararlanan mirasçı ya da mirasçılara karşı açacağı ifade edilmekle birlikte⁷⁹ bu hususa ilişkin olarak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, mirastan çıkarılmanın iptali davasının bütün mirasçılara yöneltilmesini gerektiğini, çıkarılan mirasçının sadece kendi altsoyuna karşı açtığı iptal davası sonucunda verilen çıkarılmanın iptali kararının diğer mirasçılar bakımından kesin hüküm oluşturmayacağı yönünde karar vermiştir⁸⁰.

Mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma tasarrufuna karşı açılan iptal davası lehine sonuçlanan saklı paylı mirasçı, miras payının tamamını alacaktır. Bu davada ispat yükü TMK m.6’da hükme bağlanan genel kurala tabi olup, ayrıca TMK m.512/II’de de bu husus vurgulanmış ve mirasçılıktan çıkarılan kimsenin itiraz

⁷² TUOR, § 68 N.63; HATEMİ, s.126,127; SEROZAN/ENGİN, s.433; YAĞCI, s.388. Doktrinde mirasçılıktan çıkarılmaya itiraz davasında çıkarılma sebebini varlığını ispat yükününün tasarruftan yararlanana düştüğü halde bu iddiayı mirastan çıkarılan davacının ispat etmesi gerektiği ifade edilmiş ancak; yazılı delinin bulunmaması durumunda iddianın kabulünde daha titiz davranılması gerektiğine ilişkin olarak bkz. HATEMİ, s.127.

⁷³ TUOR, § 68 N.65; DURAL/ÖZ, s.213; HATEMİ, s.129; İMRE/ERMAN, s.257; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.208; SARI FİDAN, s.152,153; YAĞCI, s.434.

⁷⁴ ÖZTAN, s.155; HATEMİ, s.129; İMRE/ERMAN, s.257; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.208; ANTALYA/SAĞLAM, s.259; SEROZAN/ENGİN, s.434; SARI FİDAN, s.153; YAĞCI, s.452.

⁷⁵ TUOR, § 68 N.66; DURAL/ÖZ, s.214; ANTALYA/SAĞLAM, s.259; YAĞCI, s.442; ZEYBEK, s.108.

⁷⁶ TUOR, § 68 N.66; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.208.

⁷⁷ DURAL/ÖZ, s.214; HATEMİ, s.128; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.208.

⁷⁸ TUOR, § 68 N.66; ÖZTAN, s.154,155; HATEMİ, s.128; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.208.

⁷⁹ İMRE/ERMAN, s.256.

⁸⁰ Yargıtay HGK., 21.10.2019, E.2009/2437, K.2009/450, <https://legalbank.net/> (Erişim: 09.01.2022).

etmesi durumunda, belirtilen sebebin varlığını ispat yükünün çıkarmadan yararlanan mirasçı veya vasiyet alacaklısına düşeceği hükme bağlanmıştır⁸¹.

2. Tenkis Davası

Mirasçının haklı bir sebep olmaksızın mirasçılıktan çıkarılması saklı payı ihlal sebebi olduğundan, mirastan çıkarılan mirasçı, çıkarılmasından faydalanan kişi veya kişilere karşı TMK m.560 ve devamı hükümleri gereğince tenkis davası açabilecektir⁸². Mirasçılıktan çıkarılan mirasçı, çıkarma sebebinin ölümüne bağlı tasarrufta gösterilmemesi durumunda tenkis davası açabileceği gibi gösterilen sebebin yeterli olmaması durumunda da tenkis davası açabilir⁸³.

Türk Medeni Kanunu m.512/II gereğince tenkis davasında ispat yükü davalıda olup, davalı mirasçılıktan çıkarmadan yararlanan yasal ya da atanmış mirasçılardır. Bu davada mirasçılıktan çıkarmadan yararlanan yasal ya da atanmış mirasçılar mirasçılıktan çıkarma sebebinin bulunduğunu veya yeterli olduğunu ispat etmekle yükümlüdürler⁸⁴. Bu sebeple mirasbırakan tarafından mirasçılıktan çıkarma için sebep gösterilmişse mirasçılıktan çıkarılan kişi sebebin bulunmadığını ileri sürdüğünde mirasçılıktan çıkarmadan yararlanan kişi, mirasçılıktan çıkarmak için yeterli sebebin bulunduğunu ispat etmekle yükümlüdür⁸⁵.

İptal ve tenkis davaları bakımından üzerinde durulması gereken son husus, mirasçılıktan çıkarılan kişinin bu davaları açmaması durumunda onun alacaklıları ya da iflas masasının bu davaları açıp açamayacağıdır. Doktrinde bu hususta ileri sürülen ilk fikre göre iptal davası bakımından TMK m.558/I'de dava açma hakkının yalnız mirasçılar ve vasiyet alacaklılarına tanınması nedeniyle mirasçının alacaklıları ya da iflas masasının bu davaları açamayacağı kabul edilmektedir⁸⁶. Buna karşılık bu hususta doktrinde ileri sürülen diğer bir fikre göre ise TMK m.562/II gereğince mirasçılıktan çıkarılan çıkarma tasarrufuna itiraz etmemesi durumunda da iflas idaresi veya alacaklılar, aynı koşullarla tenkis davası açabileceklerinden, mirasçılıktan çıkarılan kişinin alacaklıları ve iflas masası TMK m.562/I'deki şartların gerçekleşmesi halinde çıkarmaya karşı tenkis ve iptal davası açabileceklerini kabul etmektedir⁸⁷.

Kanaatimizce TMK m.558/I gereğince iptal davası açma hakkı tasarrufun iptal edilmesinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklılarına tanınmış olsa da; saklı paylı mirasçı dışında, bu mirasçının alacaklılarının ya da iflas masasının da iptal veya tenkis davası açmalarının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. TMK m.562/II'de mirasçılıktan çıkarılanın çıkarma tasarrufuna itiraz etmemesi durumunda da iflas idaresi veya alacaklıların aynı koşullarla tenkis davası açabilecekleri hükme bağlandığından; TMK m.562/I'deki şartların gerçekleşmesi durumunda mirasçılıktan çıkarılan saklı paylı mirasçının alacaklıları ve iflas masası da tenkis ve iptal davası açabilirler.

VI. SONUÇ

Türk Medeni Kanunu m.510'da düzenlenen mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden biri de saklı paylı mirasçının mirasbırakana veya mirasbırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülükleri önemli ölçüde yerine getirmemesidir. Aile hukukundan doğan yükümlülüklerin önemli ölçüde yerine getirilmediğinden bahsedebilmek için mirasçının fiilinin objektif olarak aile hukukundan doğan yükümlülükleri ihlal etmesi dışında bu fiil nedeniyle subjektif olarak da aile bağlarının kesilmesi şarttır. Önemle ifade edilmelidir ki fiilin bu yükümlülükleri önemli ölçüde ihlal edip etmediğini belirleyecek olan hakim somut olayın bütün özelliklerini dikkate alması gerektiği gibi verilen kararın mirasçının kişilik hakkını ya da kişilik hakkına dahil olan değerleri ihlal etmemesi de şarttır.

Mirasçının bu sebeple mirasçılıktan çıkarabilmesi için fiilinin hukuka aykırı ve kusurlu olması gerekir. Bu nedenle çıkarma sebebi bakımından mirasbırakanın kusuru mirasçıdan daha ağır ise; mirasbırakan, mirasçının aile hukukundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmesine imkân vermiyorsa bu durumda mirastan çıkarılma söz konusu olmamalı; her iki tarafın eşit kusurlu olduğu kanaatine varılması durumunda da mirasçılıktan çıkarma tasarrufu geçersiz sayılmalıdır.

Mirasçının mirastan çıkarılması için mirasbırakan veya aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülükleri ihlal etmesi gerekmektedir. Mirasbırakanın aile üyeleri kapsamına eşi, evlatlığı, nişanlısı girdiği gibi kan ve kayın hısımları da girmektedir.

Mirasçılıktan çıkarma için çıkarma sebebinin açıkça ölümüne bağlı tasarrufta gösterilmesi şart olduğundan, henüz gerçekleşmeyen bir sebebe dayanarak mirasçılıktan çıkarma mümkün olmamakla birlikte mirasçılıktan çıkarmanın geciktirici veya bozucu şarta bağlanması mümkündür.

Mirasçılıktan çıkardığı kimseyi affeden mirasbırakanın, işbu çıkarma tasarrufunu ortadan kaldırması için yeni bir ölümüne bağlı tasarruf yapması şart olduğundan; sonraki ölümüne bağlı tasarruf ile mirasçılıktan çıkarma tasarrufu geri alınmadıkça, diğer bir ifadeyle mirasçı yeni bir ölümüne bağlı tasarruf ile affedilmedikçe, mirasbırakanın fiili affi mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu etkilemeyecektir.

Türk Medeni Kanunu m.558/I gereğince iptal davası açma hakkı tasarrufun iptal edilmesinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklılarına tanınmış olsa da; saklı paylı mirasçı dışında, saklı paylı mirasçının alacaklılarının ya da iflas masasının da iptal veya tenkis davası açmalarının önünde herhangi bir

⁸¹ DURAL/ÖZ, s.214.

⁸² WILDISEN, Art. 478, N.2; ÖZTAN, s.153; SEROZAN/ENGİN, s.434; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.207; YAĞCI, s.423.

⁸³ DURAL/ÖZ, s.214, 215; EREN/YÜCER AKTÜRK, s.207; SEROZAN/ENGİN, s.434; YAĞCI, s.421-423.

⁸⁴ DURAL/ÖZ, s.215.

⁸⁵ ÖZTAN, s.153; YAĞCI, s.422.

⁸⁶ YAĞCI, s.447.

⁸⁷ DURAL/ÖZ, s.215; İMRE/ERMAN, s. 256; KILIÇOĞLU, s.176.

engel bulunmamaktadır. Bu nedenle, TMK m.562/I'deki şartların gerçekleşmesi durumunda mirasçılıktan çıkarılan saklı paylı mirasçının alacaklıları ve iflas masası da tenkis ve iptal davası açabilirler.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Atf Şekli: Yazar Ayşenur ŞAHİN CANER, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Ayşenur ŞAHİN CANER who is the author, has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazar, makalenin tüm süreçlerinde İnÜHFD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde İnÜHFD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İnÜHFD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | The author declares that she complies with the scientific, ethical, and quotation rules of İnULR in all processes of the paper and that she does not make any falsification of the data collected. In addition, she declares that İnonu University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than İnonu University Law Review.

KAYNAKÇA

- ANTALYA, Osman Gökhan/SAĞLAM, İpek: Miras Hukuku, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019.
- AYİTER, Nuşin/KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, Savaş Yayınları, Ankara, 1989.
- BİRSEN, Kemaleddin: Miras Hukuku, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1963.
- BURGI, Klaus: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 3. Überarbeitete Auflage, 2016.
- ÇUBUKGİL, Rıza: "Mirastan Adi Iskatın Mahiyeti ve Sebepleri", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, VII(3-4), 1950, s.441-467.
- DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut: Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku, 16. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021.
- EREN, Fikret/YÜCER AKTÜRK, İpek: Türk Miras Hukuku, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.
- ERSÖZ, Oğuz: "Mirasçılıktan Cezalandırıcı Çıkarma", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 7(14), 2019, s.195-254.
- ERSÖZ, Oğuz: Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Boşanma, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- HATEMİ, Hüseyin: Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan: Miras Hukuku, 15. Bası, Der Yayınları, İstanbul, 2021.
- İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref: Miras Hukuku, Genişletilmiş 3. Bası, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, İzmir, 1995.
- KAHVECİ, Nalan: "Alman Medeni Kanununda Saklı Paydan Uzaklaştırma Sebeplerine İlişkin Yapılan Değişiklikler ve İsviçre-Türk Hukuku ile Karşılaştırılması", Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8, 2013, s.1483-1524.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, Genişletilmiş 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2021.
- KULAKLI, Emrah: "Yasal Bir Hakkın Kullanılması Cezai Mirasçılıktan Çıkarılma Sebebi Teşkil Eder Mi?", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(2), 2020, s.289-307.
- KOCAĞA, Köksal: "Borç Ödemeden Aciz Sebebiyle Mirasçılıktan Çıkarma", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 2005, s.83-102.
- KÖPRÜLÜ, Bülent: Miras Hukuku Dersleri, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1985.
- OĞUZMAN, Kemal: Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 6. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.
- ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.
- SARI FİDAN, Özlem: "Mirasçılık Sıfatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı ile İlişkileri", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XIX(2), 2015, s.149-164.
- SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay: Miras Hukuku, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- TONGSİR, Ferih Bedii: "Mirastan Iskat ve Mahrumiyet Müesseseleri Hakkında Düşünceler", Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2(2), 1958, s.249-266.
- TUOR, Peter: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 13. Auflage, 2009.
- WEIMAR, Peter: Die Gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Vergügungsfreiheit, Die Vergügungsarten, Die Verfügungsformen, Art 457-516 ZGB, BK-Berner Kommentar Band/Nr. III, 2009.
- WILDISEN, Christoph: CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Herausgeber Peter Breitschmid, Alexandra Rumo-Jungo, 2. Auflage Jahr 2012.
- YAĞCI, Kürşad: Cezai Mirasçılıktan Çıkarma, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- ZEYBEK, Seher Direnç: Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüğün Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarma, Aristo, İstanbul, 2021.